

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem,
ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

21. Solvitur objectio ex Epistola Divi Hieronymi ad Ctesiphontem petita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

mentem, per concursum generalem, aut esse dicendus est, non est ratio, cur per eundem concursum, aut commissioem, ex Iuliani mente negetur. Cum nullum in omnibus Iuliani & Augustini Iucubrationibus, existeret diffinitionis hac in re, sed summa potius consensiois indicium. Quod evidentius ex alia Iuliani doctrina magno Augustini applausu comprobata innotescit: *Dei igitur, inquit ille, natura creat, & summe, conuenientia generationis us membra formavit, & gigni corpora de corporibus, & d. n. u. r. E. ce. primam hominum & corporum & lexum & commissioem institutionem.* An igitur sic operatur, ut eorum non solum effectibus, sed & efficientia se Dei operatio non interponat? Pergit ergo Iulianus: *Quorum tamen EFFICIENTIA, potentia Dei operationis preuenit, omne quod ea est, administrans virtute qua condidit.* Quid hic efficientia hominum nisi actio hominum, nisi operatio? Cui operatio Dei interuenit dicitur, ex eo capite, quod omne quod est, ea administrat, virtute qua condidit: administrationis autem illius, hoc est providentia omnium rerum prima pars est concursus ille generalis Dei ad omnium rerum, creaturarum operationes. Cum enim & ipse sub latitudine OMNIS quod est comprehendatur necesse est, ut ad eas quoque ex Iuliani sensu Dei administratio protendatur. Vnde sine illa diffinitione vel explicacione rectissimam illam doctrinam Augustinus approbans dicit: *Etiam hoc esse Catholicum cōstemur. Et paulo inferius: Post hæc que veraciter & Catholice dicta sunt, imo in diuinitate veraciter scripta, non autem ab illo Catholice dicta sunt, quia non intentione Catholici peccatorum d. n. a. sunt, iam propter quod ea dixit, Pelagiana & Celestiana hæresis (de peccato originis) incipit introduci, quibus profecto indicat nullum hac in re inter Iulianum & Catholicos, sed in alijs dogmatibus discrimen esse. Neque vero legitur unquam Iulianum aut Pelagianos in generali Dei providentia & administratione, in qua concursus ille generalis includitur, vacillasse. Sic enim loquitur alio in loco Iulianus: Ut igitur prima fidei fundamenta cognoscas, noster Deus Ecclesia Catholica Deus, substantia nobis ignotus est*

Et Factor omnium que non erant, dispensat or eorum que sunt. Sic loquitur cum Iuliano plures Episcopi Pelagiani: *Deum bonum nascentium esse esse filios hominum.* Si per eum facta sunt omnia, etiam filij hominum, certe & actiones eorum, quæ omnium que creata sunt amplitudine sine dubio comprehensa sunt. Fiunt autem filij hominum aliaque creatura à Deo per concursum generalem, quæ creaturarum efficientia interuenit, ut certissimis Pelagianorum testimonijs supra comprobauimus. Ergo etiam omnes earum operationes simili concursu dicenda sunt fieri. Vnde Pelagianus ille qui ex Iuliani verbis Centonem quendam & omni Valerio inscriptum concinnauerat, isto Catholico conclusit Epiphonemate: *Per concursum quia per IESVM facta sunt omnia, & sine ipso factum est nihil.* Vbi cum de parvulorum loquatur productione, qui non prima creatione sed quotidiana in lucem proferuntur à Deo, nihil aliud professus videri debet, quam concursum illum Catholicum quo omnia quæ quoquo modo sunt, siue substantia siue substantiarum operationes, adeoque volitiones ad Dei efficientem potentiam referuntur. Cum enim nihil sine ipso factum esse profitetur, & omnis volitio atque operatio creaturæ aliquid sit, sane neque volitiones à Dei operatione atque concursu subtrahit. Quod enim nusquam expressa de voluntatibus fiat mentio, non alia sane causa est, nisi quia nunquam de illo concursu ad voluntates inter Pelagianos & Catholicos fuit disputatio aut controversia, sed solummodo de illa gratia propter quam iuanda infirmitati hominum largienda auctor gratiæ in mundum veniens crucifixus & mortuus est. Christus autem IESVS venit in hanc mundum, non concursum generalem tribuere, sed peccatores saluos facere. Neque connaturallem integro homini cooperationem dare, sed *quarere & saluum facere quod perierat, infundendo in vulnera ejus oleum & vinum, hoc est, misericordissimum diuinæ gratiæ & charitatis adiutorium.*

Solvitur obiectio ex Epistola Divi Hieronymi ad Ctesiphontem petita.

CAPVT XXI.

VNA tantum hic occurrit solvenda difficultas, quod isti doctrinæ adversarij videntur sanctus Hieronymus. Profert enim ejusmodi verba Pelagij vel Celestij, quibus multorum iudicio omnem omnino concursum Dei etiam generalem ab actionibus humanis tollit. *Audite queeso, inquit Sanctus Hieronymus, audite sacrilegum. Si, inquit, voluero currere digitum, movere manum, sedere, stare, ambulare, discurre, spora tacere, duobus digitis narivam purgamenta decutere, relevare alvum, urinam digerere, semper mihi auxilium Dei*

necessarium erit? Auxilium enim Dei quod ad hujusmodi proferendas actiones necessarium est, non nisi cōcursus generalis intelligi potest. Ad hujus difficultatis solutionem sciendum est inter Catholicos & Pelagianos non de quibusvis actionibus siue malis siue indifferentibus, sed de bonis dumtaxat fuisse controversiam. Hoc enim agebatur, utrum homo sine Dei gratia posset vivere sine peccato & implere iustitiam. Quod ex tota illa Epistola Divi Hieronymi & tribus Dialogorum libris & omnibus operibus Divi Augustini contra Pelagianos exaratis,

Lib. 2. de sup. & concip. c. 4.

Ibid.

Lib. 1. oper. emp. f. 51.

Lib. 4. ad Bonif. c. 4.

Lib. 2. de imp. c. 11.

STANTINVS

aratis, ita perspicuum est ut super-vacuum sit accumulatis testimonijs id velle firmare: nimumque imperitus, qui istud in dubium vocet. Hinc est quod frequenter Divus Augustinus negat ad peccandum hominem iuvare à Deo; quia nulla ad roborandam peccandi voluntatem gratia Christi necessaria, quantumvis generalis Dei concursus requiratur. Ad peccandum namque, inquit, non adiuvatur à Deo, iusta autem agere vel iustitia præceptum omni ex parte impelere non possumus nisi adiuvemur à Deo. Hinc est quod & actiones illas indifferentes aut naturales asserri vetat quando de divina gratia auxilio disceptatur. Nam cum simili plane modo ut apud Hieronymum Celestius actionem nubendi protulisset quæ sine Dei auxilio sola hominis voluntate posset fieri, respondet Augustinus: Videte tamen obsecro quale sit, ideo volent & currenti misericordiam Dei non esse necessariam, quæ illum etiam prevenit ut curreret, quia de quodam ait Apostolus QUOD VULT FACIAT. Ibi arbitror, ubi sequitur & dicit, non peccare si nubat. Quasi pro magno habendum sit velle nubere ubi de adiutorio divina misericordiae operosius disputatur.

Itaque tribus modis objectæ difficultati satisfieri potest. Primo, Pelagianos ut magnâ illam declinarent invidiam, quam negando gratiam Dei ad singulos actus dari sibi pepererant, ab actibus bonis de quibus agebatur, ad actus illos minimos atque indifferentes esse delapsos; ut quia constaret eos sine gratia ab infidelibus ac paganis fieri, non proinde ad singulos omnino actus gratiam necessariam esse videretur. Ita simulando se nullum inter illos & alios actus discrimen intelligere, causam suam illâ ineptiâ quoquo modo sustentare voluerunt. Et hoc est quod verbis Divus Augustinus citatis exprobrat, significando tale genus actionum naturalium nihil ad propositam controversiam pertinere. Quo modo & Divus Hieronymus eorum absurditatem verè ac solidè retundere potuisset, sed ille maluit secundum responsionis modum sequi, quem etiam Divus Augustinus eodem loco tetigit. Nam post commemorata illa verba, quasi pro magno habendum sit velle nubere ubi de adiutorio divina misericordiae operosius disputatur, secundam solutionem adiciens; aut vero, inquit, etiam ibi prodest aliquid velle, nisi Deus providentia qua gubernat omnia marem famuliam; coniungat. Quibus verbis non concursum generalem commendat aut postulat, sed illam potius Dei providentiam qua multarum sive bonarum sive malarum, sive indifferentium voluntatum effectus impedit, ut non possint perficere quod voluerint. Posse namque quod volueris, non humanæ voluntatis, sed divinæ potestatis est. Nam ut rectissime notat Augustinus, non dixit Apostolus, non est voluntas nisi à Deo; sed dixit, non est potestus nisi à Deo. Hanc proficienti potestatem cum Deus dat voluntati bonæ, non concursu illo generali, sed singulari misericordiae facit, quam non omnibus tribuit: cum eam dat voluntati malæ, non itidem

Lib. de Spiritu & Litte. c. 34.

A concursu generali, sed iudicio facit, quod non in omnibus semper exercet. Hinc Augustinus: Unde intelligimus malos accipere potestatem ad damnationem malæ voluntatis suæ, bonos autem ad probationem voluntatis suæ. Sic ergo & in illo genere actionum, tamen nihil ad rem faciat, ostendit Augustinus etiam non propriè Christi gratiam, aliquod tamen genus divinæ misericordiae esse necessarium, ut voluntas illa suum effectum consequatur. Hoc idem vult indicare D. Hieronymus quâdo Pelagianorum objectioni Divi Iacobi verbis respondens dicit: Ante ingrato & illud Iacobi: Ecce nunc qui dicitis hodie aut cras proficiemus in illam civitatem, & faciemus illic annuum ut negociemur & lucremus, qui nescitis de crastino. Quæ enim est vita vestra? &c. pro eo quod debeat dicere: si Dominus voluerit & vixerimus faciemus hoc aut illud. Vult enim Apostolus & ex Apostolo Hieronymus eos redarguere, qui de humanæ vitæ actionibus ita disponunt, ac si à nemine qui eas posse impedire dependerent. Qui nempe (ut Glossa) sue potestatis estimant ubi annuum faciunt. Non ergo necessitas concursus generalis sed alterius providentiæ commendatur, qua sit ut proposita voluntatum humanarum sortiantur effectum. Quomodo & alibi Augustinus probat perseverantiam in iustitia esse donum Dei, non quia concursu generali Deus humanæ vitæ functionibus præsto est, ut pote quem nulli proflus creaturæ, nisi miraculo, negat; sed quia vitæ huius quando veluerit ipse dat finem: quem si dat ante iminentem lapsum, facit hominem perseverare usque in finem. Rectè igitur D. Hieronymus & Augustinus contra Pelagianos sui se proflus arbitrij in actionibus illis naturalibus & civilibus esse gloriantes, docent etiam ad illas necessarium esse gratuitum quoddam auxilium Dei, quod ipse dat vel negat quibus voluerit, etiam quibus generalis ille concursus preparatus est.

Tertius deniq; respondendi modus est negasse Pelagianos, auxilium Dei, ad istas naturales actiones, ut movere manum, sedere, stare, ambulare esse necessariū, non præcisè quo fiunt, sed quo fiant ut bonæ sint; quia de bonis actionibus uti diximus vitæque hominis sine peccato peragenda tota contentio est. Tales igitur actiones quia secundum speciem naturalem, quæ nihil vitij in se continet, manifestum est sine Dei gratia posse fieri, incredibile eis videbatur, quod ad singulas omnino actiones gratia Dei necessaria esse diceretur. Neq; enim videbant aut videre volebant, naturalem actionum illarum speciem & supernaturalem bonitatem à diversis principijs peti, quorum unum in homine situm est alterum à Deo extrinsecus inferi debet. Contra hanc eorum existimationem inculeat Hieronymus nos debere ad Deum semper auctorem recurrere & ex illius pendere voluntate, dicentes: Oculi mei semper ad Dominum quoniam ipse eriget de laqueo pedes meos. Fallumq; esse quod Pelagius docuit; unumquemq; arbitrio suo regi, dicente Hieremia: Non est in homine via eius, & à Domino gressus hominis diriguntur. Contra hanc inducit Apostolum prædicantem, sive

Ibid.

Epiſt. ad Titum c. 1.

Iacobi 4.

Gloss. in illam locum c. 4.

Lib. de div. perf. c. 11.

1. ad Cor. 10 *siue manducatis, siue bibitis, siue aliud quid agitis, omnia in nomine Domini agite.* Quæ omnia commendant illam Dei gratiam qua omnia opera nostra in honorem nominis Domini aguntur & referuntur; qua gressus hominis à Deo diriguntur ut viam eius velit; qua arbitrium hominis à Deo regitur; qua ex laqueis tentationum pedes hominis eruntur. Quæ sanè gratia non concursus generalis est; communis omnibus qui suo reguntur arbitrio, sed verissima propriissimaque Christi gratia ad omnes omninò bonas actiones necessaria, etiam si naturales aut civiles tantummodo esse videantur. Nam omnia ista citata Scripturæ loca frequenter ad illam Dei gratiam attribuendam. Divus Augustinus usurpat: *Vides, inquit, quia ubique Domini virtus studijs cooperatur humanis, ut nemo possit edificare sine Domino, nemo custodire sine Domino, nemo quicquam incipere sine Domino.* Et ideo iuxta Apostolum: *siue manducatis siue bibitis, omnia in Dei gloriam facite.* Verba ex Divo Ambrosio sumpta sunt: quibus generalissime probat nullas omninò actiones, nempe bonas, videantur licet esse naturales, posse fieri sine gratia beneficio: & ideo eandem quam Hieronymus profert Scripturam siue manducamus, siue bibimus, omnia in Dei gloriam esse facienda. Et libro de gestis Pelagij de-

clarat & probat illam ejus sententiam quam & Hieronymus protulit, qua omnes sup arbitrio seu voluntate Pelagius regi dixit, quasi Deus neminem regat; tanquam verè Christi gratiæ contrariam ab Episcopis esse damnatam. Vnde & ipse Pelagius ut testis est Augustinus, quid mali sonarem illa verba per se, responditque *ibid. c. 3.* se hoc dixisse propter liberum arbitrium, hoc est quod homo in omnibus actionibus suis haberet liberum arbitrium: & continuo subiecit ad frangendam impietatis invidiam: cui Deus adiutor est eligenti bona. Ex quibus omnibus liquet, non tam auxilium concursus generalis, quam verè gratiæ ab actionibus illis naturalibus curvandi digiti; movendi manum, sedendi, standi &c. Pelagianos removisse: Ab illis inquam, quatenus actiones bonæ sunt & gratæ Deo. Nam si de illis ut naturalibus tantum sermo est, tanquam quibus concursus Dei generalis non sit necessarius, neque Pelagius sane, neque Hieronymus quicquam ad rem loquitur. Nam nec ille probat hominem in ullo actu recte vivere posse sine gratia Dei: Nec iste probat male Pelagium concursum illum generalem ab actibus naturalibus sustulisse.

De adjutorio justitiæ seu gratiæ habitualis. Pelagianorum sententia declaratur, ex virtutibus acquisitis & remissione peccatorum.

CAPVT XXII

HABITVS voluntatis tam malos quam bonos, adeoque justitiam quandam habitualem quæ humanorum actuum exercitio paratur, Pelagianos admisisse, neque ullum libertatis præjudicium ex eo veritus esse certissimum est: Quid enim sunt aliud illa quas afferunt bonæ & malæ consuetudines nisi virtutes & vitia? Et quid illa nisi habitus quidam boni & mali? De malis illis consuetudinibus satis superque libro quarto diximus. De bonis res perspicua est passim obvia & ex professo tradita. Virtutes enim longo studio & consuetudine inferi posse docent atque formari. Consuetudo est, inquit Pelagius, qua aut vitia aut virtutes alit, quæque in his plurimum valet, cum quibus ab mente atate simul creverit. Et infra: Dum adhuc mobilis est ætas, & animus de cæcis, exercenda boni consuetudo, & iugi meditatione consilianda est. Occupandum est optimum ingenium & sanctæ conversationis usus altius inserendus est. Tunc vero ad perfectionis fastigium animus ascendit & longæ consuetudinis beneficio utitur ad benevendi facultatem: & virtutes suas ipse etiam miratus, quodammodo in se putabit natum esse quod didicit. Et in eadem Epistola: Nam si illi etiam qui longo peccandi usu bonum quodammodo obruere natura, instaurari per penitentiam possunt, & mutata voluntate vivendi consuetudinem consuetudine extingueret,

& optimi quisque de pessimis fieri &c. Ecce quam perspicue bonos habitus adeoque virtutes inferi, & bonis habitibus malos extingui tradit; totumque istud negotium non esse nisi usus & consuetudinis. Vnde aliquanto inferius: *ieiunare, abstinere, pascere, vigilare, non in studio opus habent quam voluntate &c. Mores vero mutare, singulasque virtutes animi firmare in se, atque perscrvare, grandis studij est & longæ consuetudinis.* Sed quid opus pluribus? Vna Pelagianorum capitalis est sententia etiam Palestina Synodo ex discipuli scriptis objecta Pelagio, qua dicunt: *Vnum quemque hominem omnes virtutes posse habere & gratias.* Iam verò quid virtutes nisi habitus quidam boni sunt, & quædam animi habitualis justitia? Sed hanc, ut ex allatis testimonijs manifestum est, non infundi divinitus, sed bene vivendi consuetudine parari volunt: Nullum igitur dubium esse potest, quin adjutoria ista habitualia, quæ sive in malum sive in bonum accedunt voluntati per habitus vitiorum virtutumque Pelagiani agnoverint, nec ullum ex eis præjudicium libertati veriti fuerint. Subfint enim perfecte nutui voluntatis ut cum illa in actum influant vel non influant, non minus atque ipsa voluntatis potentia. Sunt enim adjutorium *possibilitatis* nullo modo voluntatis aut actionis. Tribuunt enim potentia